



Eiropas Komisijas īpašās programmas "Civiltiesības" projekts „Jaunākās attīstības tendences pārrobežu ģimenes lietās Eiropas Savienībā: uzturēšanas saistības un laulības šķiršanai piemērojamais likums”

Statuss: Noslēdzies

Publicēts: 21.11.2014.

[Eiropas Komisijas Civiltiesību programmas projekti](#)

Projektu līdzfinansē Eiropas Savienība

Granta līgums Nr. JUST/2010/JCIV/AG/0011-30-CE-0421092/00-75

Projekta īstenošanas laiks: 2011. gada oktobris – 2013. gada marts

Projekta finansējums:

EUR 104 289,00 (80 % Eiropas Komisijas finansējums, 20 % budžeta līdzfinansējums)

Sadarbības partneri:

1. Lietuvas Republikas Tieslietu ministrija;
2. Academy of European Law (Vācija);
3. Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija (Latvija);
4. The Lord Slynn of Hadley European Law Foundation (Lielbritānija);
5. Tartu universitāte (Igaunija).

Mērķis:

1. Veicināt tiesisko iestāžu sadarbību, tādējādi sniedzot ieguldījumu un radot Eiropas tiesiskuma telpu civillietās, balstoties uz savstarpējo sadarbību un uzticēšanos.
2. Veicināt šķēršļu novēršanu pārrobežu civilās tiesvedības procesu kvalitatīvai norisei.
3. Pilnveidot sadarbības iespējas, informācijas apmaiņu un sadarbību starp tiesu un administratīvajām iestādēm un juridisko profesiju pārstāvjiem, tostarp atbalstot tiesisko apmācību, ar mērķi uzlabot sapratni starp šādām iestādēm un praktizējošiem juristiem.

Aktivitātes:

1. Apmācību seminārs „Jurisdikcija, piemērojamais likums, nolēmumu atzišana un izpilde un sadarbība uzturēšanas saistību lietās”

No 2012. gada 11. līdz 13. jūnijam Eiropas Komisijas īpašās programmas „Civiltiesības” projekta „Jaunākās attīstības tendences pārrobežu ģimenes lietās Eiropas Savienībā: uzturēšanas saistības un laulības šķiršanai piemērojamais likums” ietvaros notika apmācību kurss „Jurisdikcija, piemērojamais likums, nolēmumu atzišana un izpilde un sadarbība uzturēšanas saistību lietās”.

Apmācību kursa mērķis bija sekmēt sapratni un zināšanas par Padomes 2008. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzišanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (turpmāk – Regula Nr.4/2009), sevišķi par šīs regulas piemērošanas aspektiem, lai sasniegtu efektīvu un vienotu šīs regulas piemērošanu.

Apmācību kursa dalībniekiem tika izplatīta arī Tieslietu ministrijas izdotā brošūra „Jurisdikcija, piemērojamais likums, nolēmumu atzišana un izpilde un sadarbība uzturēšanas saistību lietās”, kurā analizēta Regula Nr. 4/2009.

Regulas Nr. 4/2009 piemērošana Latvijā, tāpat kā citās Eiropas Savienības valstīs, izņemot daļēji Dāniju, tika uzsākta tikai 2011. gada jūnijā. Regulas Nr. 4/2009 vispārējs mērķis ir likvidēt visus vēl atlikušos šķēršļus uzturēšanas līdzekļu piedziņai Eiropas Savienībā, kas dod iespēju radīt tādu tiesisko vidi, kas ļauj uzturēšanas līdzekļu kreditoriem viegli, ātri un lielākoties bez maksas iegūt izpildes rīkojumu, kas būtu brīvi un bez šķēršļiem izpildāms Eiropas Savienības tiesiskajā telpā.

Ņemot vērā, ka šī Regulas Nr. 4/2009 ir tik jauna, apmācību kurss koncentrējās uz Regulas Nr. 4/2009 noteikumiem, uz to, kas ES likumdevējam bija padomā, izvēloties tādu vai citādu regulas redakciju, un tika arī apskatīts, kādu labumu no šīs regulas var gūt gan tiesneši no vienas puses, gan uzturēšanas līdzekļu kreditori un citi regulas piemērotāji no otras puses. Profesors *Paul R. Beaumont* (Apvienotā Karaliste) sniedza vispārēju apskatu par Regulu Nr. 4/2009 un tās piemērošanas priekšnoteikumiem. Pēc tam profesors *Paul R. Beaumont* analizēja Regulā Nr. 4/2009 ietvertos jurisdikcijas noteikumus, piemērojamo tiesību aktu jautājumus un apskatīja valsts iestādes kā pieteikuma iesniedzējus. Profesors *Paul R. Beaumont* ir specializējies Eiropas Savienības starptautiskajās privāttiesībās un piedalījies ne vien Regulas Nr. 4/2009 izstrādē, bet kopš 1999. gada kā Apvienotās Karalistes valdības pārstāvis piedalījies arī citu Eiropas Savienības starptautisko privāttiesību instrumentu izstrādē. Tieslietu ministrijas pārstāve, Dr. iur., Irēna Kucina, savukārt, iepazīstināja ar Regulas Nr. 4/2009 nolēmumu atzišanas, izpildāmības un izpildes noteikumiem. Tieslietu ministrijas pārstāve, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes doktorante Evita Drobiševska iepazīstināja klātesošos ar tiem Regulas Nr. 4/2009 noteikumiem, no kuriem vislielāko labumu gūs uzturēšanas līdzekļu kreditori, proti, Regulas Nr. 4/2009 noteikumiem par centrālo iestāžu sadarbību un juridisko palīdzību. Apmācību kurss noslēdzās ar diskusiju starp lektoriem un auditoriju, kā arī Regulas Nr. 4/2009 Latvijas centrālā iestāde – Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija - dalījās ar savu pieredzi un praktiskiem padomiem Regulas Nr. 4/2009 piemērošanā Latvijā.

[Apmācību kursa "Jurisdikcija, piemērojamais likums, nolēmumu atzišana un izpilde un sadarbība uzturēšanas saistību lietās" materiāli](#)

2. Brošūra „Jurisdikcija, piemērojamais likums, nolēmumu atzišana un izpilde un sadarbība uzturēšanas saistību lietās”

[brošūra LV](#)

[brošūra ENG](#)

3. Dalībvalstu centrālo iestāžu, kas noteiktas atbilstoši Regulas Nr. 4/2009 49. pantam, sadarbības veidošanas sanāksmes

No 2012. gada 25. līdz 26. septembrim Eiropas Komisijas īpašās programmas „Civiltiesības” projekta „Jaunākās attīstības tendences pārrobežu ģimenes lietās Eiropas Savienībā: uzturēšanas saistības un laulības šķiršanai piemērojama likums” ietvaros Rīgā norisinājās Centrālo iestāžu uzturlīdzekļu lietās sanāksme, kurā piedalījās pārstāvji no 10 Eiropas Savienības dalībvalstīm – Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Polijas, Vācijas, Nīderlandes, Beļģijas, Zviedrijas, Apvienotās Karalistes un Īrijas.

Sanāksmi vadīja Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijas Starptautiskās sadarbības nodaļas pārstāvji, un tajā tika diskutēts par centrālo iestāžu sadarbībai un *Eiropas Savienības Padomes 2008. gada 18. decembra Regulas (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās* (turpmāk – Regula Nr. 4/2009) piemērošanai būtiskiem jautājumiem.

Sanāksmes gaitā Eiropas Savienības dalībvalstu centrālo iestāžu, tiesu un nozares ministriju pārstāvji apmainījās ar pieredzi un risinājumiem pārrobežu uzturlīdzekļu piedziņas pilnveidošanai. Jāņem vērā, ka šī bija viena no pirmajām reizēm, kad pēc Regulas Nr. 4/2009 spēkā stāšanās dalībvalstu centrālajām iestādēm bija iespēja klātienē apmainīties ar viedokļiem un nodibināt personīgus kontaktus. Tādēļ diskusijas skāra ļoti plašu jautājumu loku, jo centrālās iestādes pašreiz vēl ir Regulas Nr. 4/2009 piemērošanas, kā arī prakses veidošanas un vienādošanas sākumposmā. Tomēr tieši tādēļ šādas sanāksme bija jo īpaši nepieciešama, ko arī uzsvēra visi tās dalībnieki.

Sanāksmes dalībnieki izteica atzīnību par lielisko sanāksmes organizāciju, pārdomāto darba kārtību un sasniegtajiem rezultātiem. Diskusijas par sanāksmē skartajiem jautājumiem tās dalībnieki turpinās elektroniski, apmainoties ar pieteikumu apstrādē izmantojamiem materiāliem un pieteikumu dokumentu paraugiem, lai attīstītu kopēju praksi un saskaņotu rīcību pārrobežu uzturlīdzekļu lietās.

Sanāksmes laikā tika diskutēts par šādiem jautājumiem:

Informācijas un dokumentu apmaiņa centrālo iestāžu starpā

Dalībnieki diskutēja par iespēju informācijas apmaiņai vairāk izmantot elektroniskās saziņas līdzekļus, kā arī iespējām atsevišķos gadījumos paplašināt angļu valodas lietojumu, lai atvieglotu pieteikumu apmaiņu. Tāpat tika pārrunāta Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences vadītā *iSupport* projekta ieviešana un iespējas ar dažādiem inovatīviem risinājumiem sekmēt vēl ērtāku un ātrāku pieteikumu sagatavošanu un apmaiņu.

Pieteikuma dokumentu sagatavošana spriedumu atzīšanai un izpildei citā dalībvalstī

Tika diskutēts par pieteikumu sagatavošanas problēmām, atšķirīgajām dalībvalstu praksēm un iespējām sasniegt labākus rezultātus kvalitatīvu pieteikumu sagatavošanā. Tāpat tika panāktas būtiskas vienošanās attiecībā uz prakses vienādošanu. Piemēram, par to, ka pieteikumiem par spriedumu atzīšanu un izpildi nav jāpievieno pieteikumi adreses noskaidrošanai, ja ir zināma tikai parādnieka dzīvesvietas valsts, kā arī par būtiskas papildu informācijas norādišanu pieteikumos, kurai var būt izšķirīga nozīme atzīšanas procesā tiesā.

Tiesas spriedumu pieņemšana un grozīšana citā dalībvalstī

Tika diskutēts par jautājumiem, kuros dalībvalstīm bija radikāli pretēji viedokļi, tomēr diskusijas nobeigumā izdevās panākt kopīgu izpratni. Piemēram, attiecībā uz to, vai citā dalībvalstī ir iespējama sprieduma grozīšana pirms tā atzīšanas. Tāpat dalībvalstu centrālās iestādes sniedza vērtīgu informāciju par nacionālo tiesu praksi un īpatnībām uzturlīdzekļu piedziņas lietās. Jebkura informācija, kas dod iespēju labāk izprast principus, pēc kuriem citu dalībvalstu tiesas nosaka uzturlīdzekļu apmēru, ļaus sagatavot kvalitatīvākus pieteikumus jaunu spriedumu pieņemšanai, un jau savlaicīgi nodrošināt citu dalībvalstu tiesas ar nepieciešamajiem dokumentiem un pierādījumiem.

Valsts iestādes kā pieteikumu iesniedzēji

Tika apskatīta dalībvalstu prakse un analizētas kļūdas pieteikumu sagatavošanā. Atšķirīgas tiesību sistēmas un dažādi nacionālie normatīvie akti ietekmē arī dalībvalstu centrālo iestāžu praksi pieteikumu sagatavošanā. Sanāksmes gaitā tika konstatēts, ka nacionālo normatīvo aktu dēļ pastāv 3 atšķirīgi veidi, kā dalībvalstis sagatavo pieteikumus gadījumos, kad valsts iestādes ir

maksājušas uzturlīdzekļus parādnieka vietā (tāpat jāņem vērā, ka dažas valstis nemaz nenodrošina uzturlīdzekļu segšanu šādos gadījumos). Pēc šīs sanāksmes ir sagaidāms, ka notiks būtiska prakses tuvināšanās dalībvalstu starpā, pārņemot citu dalībvalstu labāko praksi šajā jautājumā.

Piekluve informācijai par pieteicēju/parādnieku un juridiskās palīdzības nodrošināšana pārrobežu procesā

Centrālās iestādes apmainījās ar vērtīgu informāciju, kas nākotnē būtiski uzlabos sagatavoto pieteikumu kvalitāti un atbilstību tām tiesību sistēmas īpatnībām, kuras pastāv valstī, kurai pieteikums tiek adresēts.

4. Iepazīšanās vizītes dalībvalstu centrālajās iestādēs, lai dalītos pieredzē par centrālo institūciju darbu un jautājumiem, kas saistīti ar uzturēšanas pienākumiem.

5. Apmācību seminārs „Roma III regulas noteikumi un praktiskā piemērošana”

No 2012. gada 29. līdz 30. novembrim Eiropas Komisijas īpašās programmas „Civiltiesības” projekta „Jaunākās attīstības tendences pārrobežu ģimenes lietās Eiropas Savienībā: uzturēšanas saistības un laulības šķiršanai piemērojams likums” ietvaros notika apmācību kurss „Romai III regulas noteikumi un praktiskā piemērošana”.

Apmācību kursa mērķis bija sekmēt sapratni un zināšanas par Padomes 2010. gada 20. decembra Regulas (ES) Nr. 1259/2010, ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai (turpmāk – Roma III regula), noteikumiem, sevišķi par šīs regulas piemērošanas aspektiem, lai sasniegtu efektīvu un vienotu šīs regulas piemērošanu.

Roma III regulas piemērošana Latvijā, tāpat kā citās Eiropas Savienības valstīs, kas piedalās Roma III regulā, tika uzsākta 2012. gada 21. jūnijā. Roma III regulas galvenais mērķis ir radīt lielāku tiesisko noteiktību un paredzamību, lai, vadoties no viena tiesību akta noteikumiem, būtu iespējams paredzēt saskaņā ar kuras valsts likumu laulība tiks šķirta vai laulātie tiks atšķirti, kā arī novērst „skriešanos uz tiesu,” lai viens no laulātajiem mēģinātu šķirt laulību konkrētas valsts tiesā, lai panāktu sev labvēlīgu rezultātu. Jāatzīst gan, ka šis mērķis Eiropas Savienības tiesiskajā telpā tiek sasniegts daļēji, jo ne visas Eiropas Savienības dalībvalstis piedalās Roma III regulā.

Apmācību kurss „Romai III regulas noteikumi un praktiskā piemērošana” sastāvēja gan no lekcijām, gan informācijas par Romai III regulu un Eiropas Savienības starptautisko privāttiesību regulējumu ģimenes tiesību jomā kopumā, gan viedokļu apmaiņas, gan praktisku piemēru analīzes un identificēšanas saistībā ar pārrobežu laulību šķiršanas praksi. Tāpat bez Roma III regulas noteikumu analīzes īpaša uzmanība tika pievērsta tās pieņemšanai un pieņemšanas praktiskajām sekām.

Apmācību kursā kā lektori uzstājās un apmācību kursu vadīja Tieslietu ministrijas valsts sekretāra vietniece tiesību politikas jautājumos Laila Medina (Latvija) un Prof. Dr. Dīters Martinijs (Vācija). Apmācību kurss notika angļu un latviešu valodā ar sinhrono tulkošanu.

Apmācību kursa auditorija bija tiesneši, zvērināti notāri, zvērināti advokāti un citi praktizējoši juristi.

[Apmācību kursa "Roma III regulas noteikumi un praktiskā piemērošana" mācību materiāli:](#)

<https://www.tm.gov.lv/lv/projekts/eiropas-komisijas-ipasas-programmas-civiltiesibas-projekts-jaunakas-attistibas-tendences-parrobezu-gimenes-lietas-eiropas-savieniba-uzturesanas-saistibas-un-laulibas-skirsanai-piemerojamais-likums>